

TaxSam vs digitaliserad BAS-kontoplan

I Sverige har myndigheterna Bolagsverket, Skatteverket och SCB skapat en infrastruktur för finansiell information kallad TaxSam. Den redovisades kort vid ett medlemsmöte för XBRL-föreningen den 4 oktober 2023.

Summering

Sammantaget kräver TaxSam-infrastrukturen åtskilliga årsarbeten att skapa. Den medför nya steg (konverteringar/summeringar), som fördyrar verkställandet för systemleverantörerna. Mottagarrapporterna kan inte tas fram i realtid. De är av flera skäl så trubbiga att risken kan bli för hög för att använda data från rapporterna. Hur övergången till klimat- och hållbarhetsinformation ska ske är oklart. Med en digitaliserad BAS-kontoplan i XBRL (eXtensible Business Reporting Language) tar framtagandet av infrastrukturen några månader. Rapporterna blir exakta och kan tas fram i realtid. Med BAS-kontoplan i XBRL inne i affärssystemen är steget lätt att använda XBRL för klimat och hållbarhet samt kombinera dessa sinsemellan (mellan finansiell, klimat- och hållbarhetsdata).

Infrastruktur för företagens finansiella information

Ska man skapa en infrastruktur för företagens finansiella data, bör man ta fram hur informationen skapas idag och hur den används. Informationen används dels inom den interna företagsrapporteringen. Det kan vara anläggningstillgångslistor, råbalanser, kundfakturor, anställdas tidsrapporter, bok för skatteavstämning, dagboksposter m.m. För sådana rapporter har systemleverantörerna skapat lösningar med ett internt format. Infrastrukturen, dvs den information som går ut ur företaget, är gemensam för olika rapportmottagare t.ex. myndigheter, banker, kreditinstitut m.fl. och bör därför vara föremål för val av format/standard. Valet av infrastruktur handlar alltså om val av standard.

I Taxsam framgår inte hur flödet av finansiell information ska ske inom företaget. I denna utredning tas bara den del av flödet som inleds med kontering av transaktioner. Den finansiella informationen fram till de slutliga rapporterna består under alla förhållanden till 100 % av konteringsdata. Konteringen är dessutom lagpliktig i Sverige liksom i alla länder. Konteringen innebär att transaktionernas belopp åsätts bl.a. ett kontonummer och ett datum. Flödet ser förenklat ut så här:

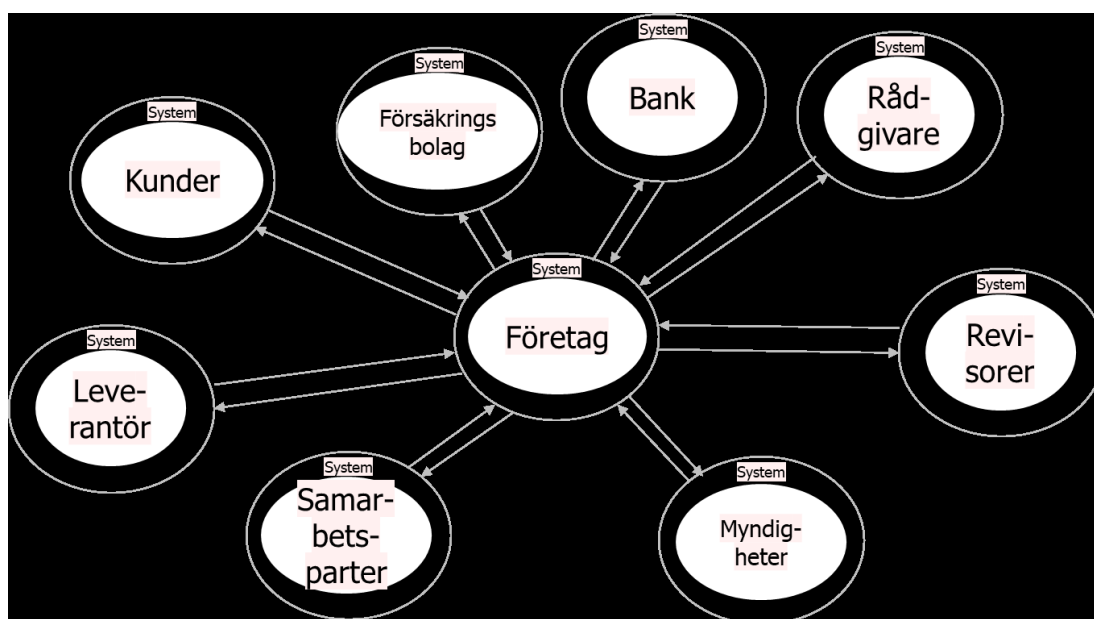
Transaktion -> Kontering -> Saldorapport -> Mottagarrapport

Saldorapporten utgör den periodvisa summeringen av alla konton. I myndigheternas (TaxSams) infrastruktur har inte konteringen eller saldorapporten tagits med. Utan att klarlägga dessa flödespunkter kan man inte låsa en infrastruktur! TaxSams flöde skulle kunna beskrivas som:

Transaktion -> Metadatabegrepp -> Mottagarrapport

När saldorapportens kontostruktur inte utnyttjas (borde definieras i XBRL), måste myndigheterna skapa en metadatastruktur som utgör gemensam nämnare

(dock inte den minsta; det är kontobegreppen) för de olika rapporter, som avses bestämmas i formatet XBRL (se figuren nedan). I Sverige har myndigheterna kallat metadatabegrepps-nivån för *basbegrepp*. Den är tänkt att bestå av 3-4000 begrepp, som Bolagsverket, SCB och Skatteverket ska ena sig om. Detta kompromissarbete är omfattande och bör ta flera årsarbeten i anspråk. Resultatet blir en taxonomi för *basbegrepp*. Denna taxonomi ingår i det *system* i figuren nedan som omger företaget. Den ska ligga till grund för att skapa standardrapporter till olika typer av rapportmottagare enligt figuren. Om myndigheterna t.ex. bestämmer sig för begreppet *Nettoomsättning*, som utgörs av kontona 3000-3699, kan inte rapporterna hämta specifika kontouppgifter som t.ex. *försäljning av varor till annat EU-land*, kontona 3106+3108, eftersom begreppet är för trubbigt.

Interoperabilitet i infrastrukturen

För att konteringen ska kunna ge önskad effekt krävs **interoperabilitet**. Interoperabilitet har på ett utmärkt sätt beskrivits i Bolagsverkets dokument *SBR - Standard Business Reporting* från 2021-03-26:

- Teknisk interoperabilitet: Aktörerna har den tekniska förmågan att kunna utbyta information med varandra utan manuell inblandning.
- Organisatorisk interoperabilitet: Aktörerna inom ekosystemet kan koordinera sina organisatoriska processer för att samverka och fungera tillsammans.
- Semantisk interoperabilitet: Aktörer och informationssystem kan utbyta information där samtliga aktörer har en gemensam entydig förståelse av informationen. Mottagare av information ska automatiskt kunna tolka informationens innebörd utan manuell inblandning.
- Legal interoperabilitet: Aktörer har gemensamma lagar och regler för data- och informationsutbyte.

Teknisk interoperabilitet

För finansiell rapportering finns i praktiken bara en standard, XBRL. XBRL används också idag för lagerrapportering; rapporteringen behöver alltså inte bara ske i en valuta utan kan göras t.ex. i volym eller vikt. Nästa år blir 50 000 europeiska börsföretag (1600 i Sverige) skyldiga att göra klimatrappor i XBRL.

EU har aviserat en hållbarhetstaxonomi, ESG (Environmental Social Governmental) i standarden XBRL till 2028 att träda ikraft till 2030. EU-organet EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) har under 2023 haft ett symposium bl.a. om teknikens roll för att överbrygga gapet mellan finansiell och hållbarhetsrapportering. Det är viktigt för investerare att enkelt hitta mottagare grundat på en kombination av finansiell och hållbarhetsrapportering, enligt EFRAG. När klimatdata och hållbarhetsdata kommer att användas direkt i företagen i XBRL finns goda skäl att använda XBRL även för finansiell information i företagen så att kombinationen finansiell/hållbarhetsrapportering kan ske i **en** rapport i **ett** format.

När rapportering ska genomföras hos systemleverantörerna i Sverige, görs en periodvis summering av alla konton, kallad *saldorapport*. Standarden för rapporten är SIE2. SIE2 är direkt konverterbart till XBRL (samma metadata: belopp, kontonummer, datum/period). Förutsättningen är då att kontoplanen är definierad i XBRL. Om den är det, kan systemleverantörerna enklast mappa kontonumren till XBRL-namn. Har systemleverantören gjort ett sådant byte, kan en kombinerad finansiell/hållbarhetsrapport som EFRAG efterfrågar tas fram i realtid.

För att slippa byta format hos systemleverantörerna skulle de teoretiskt kunna konvertera SIE2 till ett instansdokument i XBRL utan att göra definitionen/schemat/taxonomi för BAS-kontoplanen. Därefter går det att summera saldorapporten till en basbegreppsrapport (XBRL) via t.ex. *calculation linkbase* (ett XBRL-verktyg). På så sätt skulle systemleverantörerna slippa XBRL i sina system innan klimat- och hållbarhetskrav kommer att ställas.

Vi är dock inte framme än. För varje rapporttyp (bank, försäkringsbolag, myndighet) görs i TaxSam en summering av *basbegreppen* till bankrapport, försäkringsbolagsrapport m.fl. (Det är som sagt inte säkert att basbegreppen är tillräckligt specifika för att generera en mottagarrapport. Om begreppen är för grova får man göra en approximation/höftning.) Dessa mottagarrapporter och kopplingen till basrapporten kommer att ta några årsarbeten att ta fram. Åtskilliga grupper av mottagare ska komma överens. Resultatet av myndigheternas flöde ser då ut så här:

Transaktion -> Kontering -> Saldorapport (SIE2) -> Saldorapport (XBRL) -> Basbegreppsrapport -> Mottagarrapport

De många stegen från Saldorapport (SIE2) till Mottagarrapport kan omöjligen göras i realtid. Mottagarrapporten blir, som sagt, trubbig och kanske så trubbig att det är för hög risk att använda data från mottagarrapporten. Mottagarna vill ju helst styra ned på kontonivå (inte till kompromissen basbegreppsnivå) när data till deras rapport ska hämtas.

Hela den här rapporteringen ska sedan verkställas av systemleverantörerna. Det blir dyrt och dåligt!

Organisatorisk interoperabilitet

I den infrastruktur av aktörer som myndigheterna byggt i form av TaxSam finns myndigheterna själva med, dvs. Bolagsverket, Skatteverket och SCB. Dock saknas BAS-intressenternas förening (BAS). Det är olyckligt av flera skäl.

Semantisk interoperabilitet

Dels går myndigheterna miste om BAS-kontoplanen. Här är en färdig semantisk datastruktur för finansiell information serverad på bricka. I BAS-kontoplanen ligger över 40 års erfarenheter nerplöjda i över 600 sidor i *Bokföringsboken*. 95 % av företagen använder BAS i sin kontering. Det återstår dock två villkor för att tillämpningen av en digitaliserad BAS-kontoplan ska ge en **exakt** saldorapport i förhållande till konteringen:

1. Kontona måste entydigt peka på **en** rad i respektive rapport till myndigheterna
2. Kontona måste definieras digitalt som debet eller kredit

Entydiga konton

Med företagen i centrum måste rapporteringen kunna automatiseras. Det innebär att kontona måste ograverat kunna summeras till begrepp i form av rader i myndighetsrapporterna. Idag kan alla svenska bokföringsprogram ta fram en saldorapport (standard: SIE2). Summering sker därefter från konton i saldorapporten till radbegrepp i myndighetsrapporten. Det är förödande för företagen att behöva dela upp ett konto i två eller fler olika rapportrader. Då stannar automatiseringen och företaget måste manuellt leta sig ner i transaktionerna. Ofta ger företaget upp och "höftar" ett resultat. Därför måste vid en digitalisering kontobegreppen vara glasklara i relation till myndigheternas rapportrader!

I resultaträkningen delas *Råvaror och förnödenheter* samt *Handelsvaror* på två rader. I BAS finns inte den uppdelningen inom kontoklass 4. Om en digital in-givning av årsredovisningar ska förenklas och om en uppdelning i de nämnda raderna är central i nationalräkenskaperna borde ansvariga myndigheter ha initierat frågan för länge sedan. En sådan uppdelning har nu på eget initiativ tagits upp av BAS-föreningen (enligt Bulletinen 3/2023) och kommer att föras in i BAS-2025. Fortfarande återstår SCB:s begrepp för olika typer av *Inköpta tjänster*. Antingen bör de föras in i BAS, eller bör SCB ta tillbaka kravet på sådan särredovisning.

Legal interoperabilitet

Det är inte bara myndigheterna som har definierat sina taxonomier i enlighet med gällande lag. BAS-kontoplanen uppdateras årligen med avseende på förra årets ändringar i lagstiftningen gällande kontering. Uppdateringen sker dock ännu inte i XBRL, dvs kontona blir inte digitalt definierade.

Digital definiering av BAS-kontoplanen

XBRL-standarden är speciellt lämplig för finansiell data och därmed för en kontoplan. För dessa data är det obligatoriskt i standarden att definiera begrepp som debet eller kredit. En sådan definition av varje konto tar bort alla tvetydigheter runt kontot om man dessutom definierar referenser till den färdiga *Bokföringsboken*. Här används ordet *färdiga*, eftersom det stora arbetet med att definiera metadata redan är gjort. Det som återstår är bara att ge digitala namn åt kontobegreppen, vilket tillsammans med referenserna inte kan utgöra mer än några månaders arbete. När kontoplanen väl är definierad digitalt i XBRL är det öppet att använda exakta saldorapporter, som kan tas fram i realtid för en period, t.ex. senaste kvartal eller senaste månad. Flödet i denna infrastruktur ser ut så här:

Transaktion -> Kontering (XBRL) -> Saldorapport (XBRL) -> Mottagarrapport

Från saldorapporterna kan varje specifik rapportmottagare hämta/skärda kontosaldon eller summor av kontosaldon (kontona 3000-3699 för *Nettoomsättning* eller 3105/varor+3305/tjänster för *Försäljning utanför EU*). Mottagarna är med hänsyn till sin t.ex. försäkringsprofil väl medvetna om vilka konton som är önskvärda. Här får mottagarna exakta kontouppgifter summerade direkt från konteringen. Resultatet innebär att risken minimeras för mottagaren. Här kan mottagaren sätta upp sin profil i standarden *calculation linkbase* och med den i realtid hämta data anpassade till sin databas från vilket företag som helst som godkänner exporten av finansiella data i iXBRL (inline XBRL) direkt från konteringen. Inga kompromisser eller approximationer har gjorts på vägen. Det här är riskminimering för mottagaren! Det innebär jämfört med t.ex. TaxSam att det är mottagarna som bestämmer vilken information de vill ha — inte myndigheterna och systemleverantörerna. Därför blir det också billigt för de levererande företagen och för mottagarna, samtidigt som maximal precision uppnås i levererade data.

Digital BAS-kontoplan i Norden eller Europa?

Utanför Sverige har konsulter, myndigheter och mjukvaruföretag inriktat sig på att skapa en metabegrepps nivå centralt i varje land på samma sätt som TaxSam. Begreppen utgör kompromisser mellan kraven från årsredovisnings-, skatte- och statistikmyndigheter. Som framgår ovan ger detta en trubbig infrastruktur när det gäller rapporter till andra mottagare. Sannolikt går dessa rapporter inte att skicka i realtid.

Förutsättningarna för en gemensam kontoplan för hela Norden är inte helt givna. Avskrivningsregler, moms-/skatteregler, avdragsregler och lagkrav för företagets rapporter till myndigheterna ser olika ut och utgör olika grunder för en BAS-kontoplan. En nationell BAS-kontoplan och en konverterare från företagets egna kontoplan till den nationella borde vara en lösning som kan skapa en standardiserad saldorapport för rapportmottagarna att hämta ifrån. Likadant borde man kunna göra i övriga Europa. I Frankrike följer ca 60 % av företagen

---

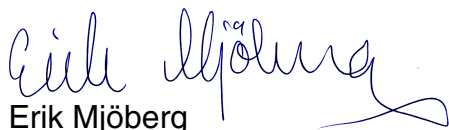
en nationell kontoplan och i Tyskland 30-40 %. I Norge finns också en BAS-kontoplan som är fullt funktionabel. Det finns ingen anledning att frångå den kontonummering och de kontodefinitioner som gjorts i en BAS-kontoplan ett land; stora delar av konteringen i landets företag vilar på den. Det viktiga i dessa BAS-kontoplaner är — det som nu genomförs av BAS-föreningen i Sverige — att alla definierade konton entydigt pekar på endast **en** rad i de olika myndighetsrapporterna skatter, årsredovisningar och statistik.

Finns det något som borde kunna vara gemensamt för de europeiska nationella kontoplanerna? EU-kommissionen gjorde en utredning av vilka begrepp i en årsredovisning som var viktiga som sökbegrepp. I utredningen ingick bl.a. investerare och andra mottagare av årsredovisningar. Där kom man fram till att det var begreppen i resultat-, balansräkningar, kassaflödesanalyser och förändringar i eget kapital som betraktades som de viktiga sökbara begreppen, medan begreppen i noterna inte ansågs lika viktiga. Det innebar en minskning av rapportkraven från ca 4500 begrepp i IFRS till ca 1000 i ESEF (European Single Economic Format). Detta bör kunna vara till ledning för de nationella kontobegreppen genom att dessa utformas så att de entydigt landar i **ett** enda ESEF-begrepp.

Framtiden handlar om klimat och hållbarhet

EU har nu låst den gemensamma klimatpolitiken som innebär nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2050. En klimattaxonomi, som syftar till att ange hur stora utsläpp av växthusgaser som görs från företagen, är sagd att vara färdig 2024 för att tillämpas för samma räkenskapsår. Hållbarhetstaxonomi gäller från 2030. Allt i XBRL.

Systemleverantörerna bör nu ställa in sig på att det är XBRL-data som gäller in och ut ur systemen. De bör utnyttja exaktheten i saldorapporterna som en digitalisering av BAS-kontoplanen ger till att exponera dessa saldon för de rapportmottagare som de rapporterade företagen godkänner.

Erik Mjöberg
AB XML Sweden